

**BORGER
TANKER
OM FREMTIDENS EU**

BORGER TANKER OM FREMTIDENS EU

EUROPA
nævnet

DEO

europabevægelsen

Europanu

Fagbevægelsen mod Unionen

 Nyt Europa

Borgertanker om fremtidens EU

Tekst:

Anne-Marie Meldgaard, formand, på vegne af Europa-Nævnet

Anders Samuelsen, udenrigsminister

Rasmus Nørlem Sørensen, sekretariatsleder, Demokrati i Europa Oplysningsforbundet

Stine Bosse, formand og Anne Hauge, landssekretær, Den Danske Europabevægelse

Marie Larsen, bestyrelsesformand for Europeanu – Folkeuniversitetets europaoplysning

Ole Jensen, talsmand, Fagbevægelsen mod Unionen

Julie Rosenkilde, sekretariatsleder og Kasper Tanderup, politisk assistent, Nyt Europa

Redigeret af: Peter Riddersborg og Michael B. Lauritsen

Layout og tryk: Notat Grafisk

Udgiver: DEO

Februar 2019

Indholdsfortegnelse

- 5 **Forord**
Europa-Nævnet
- 9 **Den styrkede danske EU-debat om EU's fremtid**
Anders Samuelsen, Udenrigsminister
- 13 **Hvad vil borgerne med EU?**
Demokrati i Europa Oplysningsforbundet
- 23 **EU-debatten skal ud i hele landet**
Den Danske Europabevægelse
- 31 **EU-debat med viden og visioner**
Europanu
- 39 **EU's regulering af det danske arbejdsmarked truer den danske model**
Fagbevægelsen mod Unionen
- 49 **Er debatten virkelig fremmedgørende?**
Nyt Europa
- 58 **Om organisationerne**

Forord

I 2018 fik Europa-Nævnet til opgave at styrke EU-debatten i Danmark ved at engagere civilsamfundet. Nævnet udbød tilskudsmidler på en million kroner i alt til de fem landsdækkende EU-debatororganisationer: Demokrati i Europa Oplysningsforbundet (DEO), Den Danske Europabevægelse, *Europanu*, Fagbevægelsen mod unionen (FMU) og Nyt Europa.

Det var vigtigt for Europa-Nævnet, at debatterne kom så langt ud i landet som muligt og bredt engagerede den danske befolkning. Det lykkedes over al forventning.

De fem organisationer afholdt 79 borgerhøringer i 69 byer over hele landet fra Skagen til Tønder og fra Ringkøbing til Rønne. Der deltog over 3300 danskere med vidt forskellige baggrunde og i alle aldre fra 15 til mindst 85 år. Denne publikation opsamler debatten fra de 79 borgerhøringer.

Initiativet kom i gang på baggrund af den franske præsident Emmanuel Macron's tale den 7. september 2017, hvor han lovede, at de europæiske borgere ville blive engageret i diskussionerne om EU's fremtid. Den danske regering besluttede at styrke EU-debatten i Danmark i samarbejde med Folketinget og civilsamfundet.

Det var organisationerne og deltagerne på borgerhøringerne, der valgte de emner, der blev debatteret i intensive forløb hen over efteråret 2018. Det skete med udgangspunkt i de overordnede spørgsmål: Hvor er EU på vej hen, og hvordan ønsker Danmark at påvirke udviklingen? Hvordan er Danmarks placering i EU, og hvordan varetager Danmark bedst sine interesser fremadrettet?

Blandt emnerne på borgerhøringerne var arbejdskraftens frie bevægelighed, balancen mellem rettigheder og pligter og EU's regulering af arbejdsmarkedet. Der blev talt om klimaudfordring, miljø, landbrug og europæisk tognetværk. De mange møder handlede også om demokratiet i Europa, EU i lokalsamfundet, suverænitet, fælles europæisk identitet, og hvad der skal til for at understøtte en folkelig opbakning. EU efter Brexit og betydningen for Danmark, fiskeriet og innovationen kom også på dagsordenen. Deltagerne debatterede flygtninge, migranter, grænser, menneskerettigheder og betydningen af retsforbeholdet. Høringerne drejede sig også om en fælles EU-hær, grænseoverskridende kriminalitet, sikkerheds- og forsvarspolitik, forholdet til Rusland og konsekvenserne af forsvarsforbeholdet.

Synspunkterne fra de mange borgerhøring blev overleveret til regeringen og et panel af politikere fra alle partierne samt Folkebevægelsen mod EU ved en stor afsluttende høring på Christiansborg den 20. november 2018. De indgår herefter i regeringens fremlæggelse af de danske synspunkter i den brede debat på EU-niveau om EU's fremtid.

Arbejdet med at inddrage borgerne er dog langt fra slut. Vi fortsætter debatterne i hele landet i fællesskab med de fem organisationer. Både før og efter valget til Europa-Parlamentet i maj 2019 er det vigtigt, at borgerne er med til at debattere, hvad vi vil med Europa.

Hvor skal EU hen? Det spørger vi danskerne om.

Anne-Marie Meldgaard
Henrik Høegh
Susanne Flydtkjær
Holger Vestergaard
Steen Thomsen

Udenrigsministeriet:

Den styrkede danske EU-debat om EU's fremtid

Vi har i Danmark en stærk tradition for at debattere de store EU-spørgsmål. Det gælder især, når det vedrører Danmarks tilslutning til forskellige dele af EU-samarbejdet.

Det er vigtigt, at vi også debatterer EU-samarbejdet i perioderne mellem folkeafstemninger og valg til Europa-Parlamentet. Det seneste års styrkede danske EU-debat har vist, at der rigeligt at diskutere. Hvor skal EU-samarbejdet bevæge sig hen? Hvor skal Danmark placere sig i EU-samarbejdet, og hvilke sager skal vi kæmpe for? Det er bare nogle af de spørgsmål, der er blevet vendt og drejet på debatarrangementer rundt om i landet i løbet af 2018.

Regeringen ønsker, at EU skal beskæftige sig med de emner, der giver merværdi for borgerne, og som ikke kan løses nationalt. Et af hovedformålene med den styrkede EU-debat var netop at få større indblik i, hvilke ønsker og forventninger danskerne har til EU-samarbejdet.

Som udenrigsminister har jeg selv haft lejlighed til at deltage i en række debatarrangementer rundt omkring i landet i løbet af det sidste år. Blandt andet på mit gamle gymnasium, Viborg Katedralskole. Det har ikke mindst været en fornøjelse at få mulighed for at debattere EU's fremtid med dem, som udgør fremtiden – de unge. Europa står over for store udfordringer, nogle af dem er endog globale – migration, sikkerhed og klimaforandringer. Der er ingen af de udfordringer, som noget land i Europa kan løse alene. Det betyder ikke, at vi skal være ens. Men vi er nødt til at samarbejde.

Men EU handler ikke kun om store udfordringer. Det er også rammen omkring emner med stor betydning for danskernes hverdag – uddannelse, vækst og beskæftigelse, kommunikation og bevægelse på tværs af grænser. Frihed, fred og frihandel i en grad som ingen af vores forældre og bedsteforældre nogensinde har oplevet.

Derfor er det også positivt, at de seneste meningsmålinger viser, at et stor flertal af danskerne er positive over for vores medlemskab af EU. Jeg tror, at meget af den opbakning netop kan tilskrives øget bevidsthed om den positive betydning, som EU-samarbejdet har, og har haft, på områder, der direkte eller indirekte påvirker vores liv. Storbritanniens beslutning om at forlade EU, og de udfordringer, som det har afstedkommet, har styrket bevidstheden om, at de store fordele, der følger af vores medlemskab, ikke kan tages for givet. Brexit har mindet os alle sammen om, hvad EU egentligt er, og hvor tæt vi er forbundet med de øvrige medlemslande.

Der er selvfølgelig altid rum for forbedring. Det gælder i Danmark, og det gælder i EU. Men hvis vi skal gøre det bedre, er vi nødt til at være klare i mælet om, hvad vi gerne vil med EU-samarbejdet, og hvilke emner der er vigtige for os. Det seneste års debat viser, at danskerne går aktivt og engageret ind i debatten om vores EU-samarbejde. Debatten har været kendetegnet ved en mangfoldighed af synspunkter og holdninger. Især det indre marked, frihandel, velfærdsydelse, migration og klimaforandringer er noget, der optager danskerne. På tværs af de enkelte emner, tegner der sig dog et billede af, at mange danskere er enige om nogle helt grundlæggende ting.

Det er tydeligt, at EU ikke er svaret på alle spørgsmål – men det er samtidig klart, at EU er svaret på mange spørgsmål. Jeg oplever, at det er vigtigt for danskerne, at EU's kræfter fokuseres på

de største og vigtigste sager, hvor løsningerne bedst kan findes i fællesskab. Samtidig er det vigtigt for danskerne, at der er plads til national forskellighed. Vi værdsætter på mange områder den danske måde at gøre tingene på, og vi vil gerne værne om eksempelvis den danske arbejdsmarkedsmodel. Én af de ting, som jeg tager med mig fra debatten, er, at vi i EU skal vedblive at fokusere på de opgaver, der bedst kan løses sammen. Samtidig skal vi lade det være op til medlemsstaterne at finde gode løsninger på de ting, som bedst løses nationalt.

Selvom der er gjort en stor indsats for at sprede debatten ud til alle dele af landet og for at sikre, at danskerne har haft mulighed for at deltage, er det vigtigt for mig at pointere, at debatterne i sagens natur ikke kan tjene som et statistisk repræsentativt billede af, hvad den danske befolkning som helhed mener. Men debatterne har givet et indtryk af, hvilke synspunkter der gør sig gældende, når danskerne debatterer EU.

Der er blandt danskerne et ønske om en højere grad af oplysning om EU. Dels om EU's politikområder, dels om hvordan samarbejdet fungerer i praksis. Det, synes jeg, er meget positivt, og det viser, at vi med den styrkede EU-debat har ramt et aktuelt behov, og at en debatbog, som den du sidder med her, er vigtig. For der er behov for, at vi fortsætter debatten.

Jeg ser i hvert fald frem til at debattere EU også i fremtiden. Og jeg glæder mig til at tage danskernes synspunkter med til forhandlingsbordet i Bruxelles.

Anders Samuelsen
Udenrigsminister

Demokrati i Europa Oplysningsforbundet:

Hvad vil borgerne med EU?

Demokrati kræver deltagelse, lyder vores slogan i DEO. Der skal både være valgdeltagelse, aktive medlemmer i partiforeningerne, politikudvikling i interesseorganisationer og almindelige mennesker, der bidrager direkte i den offentlige debat.

Borgerne i Danmark er naturligvis ikke én samlet gruppe, og de har ikke én samlet dagsorden for, hvad EU skal være, og hvilken rolle Danmark skal spille i EU. På den anden side er der ikke nogen tvivl om, at der i mange år har været et stort skel mellem, hvad partierne i Folketinget mener om EU-spørgsmål, og hvordan vælgerne har valgt at stemme ved folkeafstemninger.

Senest så vi i 2016, hvordan et bredt flertal af partier i Folketinget anbefalede en afskaffelse af retsforbeholdet, men et flertal af vælgerne stemte imod deres anbefaling. Dette skel mellem valgte politikere og befolkningen som helhed har vi også set ved en række andre folkeafstemninger.

Der er derfor et behov for, at det politiske niveau bliver bedre informeret om holdningerne hos de helt almindelige mennesker i partiernes bagland og i partiernes vælgergrupper. Der er også brug for en debat, hvor politikerne møder vælgerne i øjenhøjde og har tid til at gå i en reel dialog omkring de svære dilemmaer i EU-politikken. Det bliver der lejlighed til i foråret 2019, hvor der er valg til Europa-Parlamentet.

Borgernes dagsorden

Allerede i efteråret 2018 tog vi hul på en række af de store spørgsmål, der kommer til at præge debatten frem mod valget. Vi tog

rundt i landet og besøgte 13 byer, hvor vi debatterede fem centrale EU-politiske dilemmaer: flygtninge og migration, euroen og den økonomiske union, arbejdsmarkedspolitikken, forsvarspolitik og Brexit.

Den overordnede konklusion på vores borgerhøringer må være, at politik ikke kun er noget for politikere. I alt mødte 559 helt almindelige borgere op på en af vores høringer og bidrog til en levende debat om svære dilemmaer. Deltagerne var unge og ældre, fiskere, landmænd, skolelærere, pensionister og studerende. Borgere med vidt forskellige baggrunde, der dog havde det tilfælles, at de ville afse en aften til at lade deres stemmer høre i EU-debat-ten. Langt de fleste folk var nye ansigter for DEO. Kun en ud af tre deltagere havde før deltaget i aktiviteter arrangeret af os.

Mange debatterede ikke ud fra en overbevist ja- eller nej-indstilling til EU, men tog stilling til de enkelte politikområder, på samme måde som de ville gøre i den nationale politik. Vi havde på forhånd udvalgt de dilemmaer, der startede debatterne, men det var deltagerne, der fik lov at sætte dagsordenen og gå i debat med hinanden. I dette kapitel vil vi fremhæve en række af de mange gode pointer fra vores borgerhøringer.

Hvem skal bo i Europa?

Hvem der skal kunne bosætte sig et i de europæiske lande, er et spørgsmål, der optager både politikere og befolkning. Borgerne på vores møder var skarpe til at opridsede problemstillingerne, som flygtninge og migranter rejser. En deltager på vores møde i Ringkøbing formulerede det for eksempel sådan:

»Kan EU overhovedet have en fælles flygtningepolitik? I øjeblikket er det ren teori. Landene i EU står så langt fra hinanden, at det er en illusion.«

Der kan ikke være tvivl om, at det har vist sig svært at finde enighed om flygtningehåndteringen i EU. Der drukner færre flygtninge og migranter i Middelhavet, og de store folkemængder, vi så på landevejene i 2015, er stort set væk. Men forholdene i flere græske asylcentre er umenneskelige, EU's aftale med særligt Libyen har fået kritik af humanitære organisationer, og fordelingen af de flygtninge, der allerede er i EU, ser ikke ud til at fungere i praksis. På vores borgerhøringer var der mange holdninger til, hvordan og hvor beslutninger om flygtninge og migranter skal træffes.

»Flygtningestrømme kan ikke styres, og vi skal lave fælles aftaler på tværs af landegrænser i EU-regi såvel som i NATO-regi og andre globale fora. Flygtninge er en fælles og menneskelig problematik,« sagde Gitte Krag i Hjørring, mens Christian Bo Hansen havde en anden holdning under vores debat i Lemvig:

»Danmark skal være en stat, som selv bestemmer, om vi skal tage flygtninge, og hvem vi skal tage. Vi er principielt kun forpligtet til at tage flygtninge fra de nordiske lande. Skal vi have migranter, hvilket ikke er nødvendigt, bestemmer vi selv, hvor mange og hvem det skal være.«

De to citater illustrerer fint den holdningsmæssige bredde i spørgsmålet. Der var også flere deltagere, der kom ind på retsforbeholdet og afstemningen om at ændre det i 2015. Bodil Hinds-holm Hansen fra Ringkøbing var blot en af mange, der var utilfreds med måden, der blev spurgt på, da krydset skulle sættes ved ja eller nej til afskaffelse af retsforbeholdet:

»Danmark har jo retsforbeholdet, og vi vil ikke tage flygtninge med, da der var afstemning. Jeg synes, at det er virkelig snusket, at der bliver sagt, at flygtninge er det største problem, men vi tager

det ikke med, når vi skal stemme om det retlige forbehold. Sådan synes jeg ikke, man kan gøre.»

Er der arbejde til alle i fremtidens EU?

Finanskrisen fra 2007-2009 rystede europæisk økonomi. Krisen og den efterfølgende sparepolitik, der blev iværksat for at overkomme krisen, førte til høj arbejdsløshed i mange lande. Det er en vigtig grund til, at EU-Kommissionen har spillet ud med den såkaldte sociale søjle og med ny lovgivning omkring blandt andet udstationering af arbejdstagere i andre EU-lande. Europæiske fagforeninger er ikke overbeviste og kræver en juridisk bindende social protokol på traktatniveau, mens andre slet ikke vil have socialpolitik i EU.

Vi spurgte borgerne, om EU skal føre socialpolitik, og her stod det centrale dilemma meget tydeligt i debatterne: Er EU det rigtige forum til at træffe beslutninger om arbejdsmarkedet og socialpolitikken? På den ene side pegede flere på, at de europæiske lande bliver påvirket af ulighed og fattigdom i de andre EU-lande. Der er i den optik ingen vej uden om, at EU-beslutninger må spille en rolle.

»Når man rejser rundt i Sydeuropa, ser man en fattigdom, vi ikke kender til herhjemme. Hvis man taler med nogle af de tiggere, der sidder på gaden, så er de der jo, fordi de har mistet deres arbejde, og der er ikke nogen arbejdsløshedsforsikring, og der er ikke noget socialt sikkerhedsnet. Det synes jeg, at EU skulle gøre meget mere for at sikre,« lød det fra en deltager i Randers.

På den anden side var mange deltagere skeptiske overfor, hvorvidt der kan føres socialpolitik på europæisk plan. Et kritikpunkt i flere indlæg var, at der ikke er politisk vilje til at føre politik på området.

»Jeg synes ikke, at EU fører en progressiv social politik, snarere tværtimod. EU har været med til at forringe forholdene under krisen, særligt i Sydeuropa. Så spørgsmålet er, om det er realistisk, at vi får en god social politik fra EU's side, selv hvis vi gerne vil have det,« sagde Karen Sunds i Randers.

En anden skepsis gik på, at EU er mere bundet op på hensynet til det indre marked end på politiske ønsker om en fælles socialpolitik.

»Når det indre marked er problemet, så giver det ingen mening at lave en social protokol,« sagde Karsten Rasmussen for eksempel i Middelfart. En helt tredje bekymring var, hvad det ville betyde i bredere forstand, hvis EU fik magten til at føre en egentlig socialpolitik.

»Hvis EU skal lave sociale rettigheder, så skal de jo også have mere kontrol med finanspolitikken. Det er jeg ikke sikker på, at jeg synes, at de skal have,« lød det fra Claus i Næstved.

Hvad betyder Brexit for Danmark?

Da Danmark trådte ind i EF i 1973, var det sammen med Storbritannien. Landet er vores tredjestørste handelspartner, og omtrent en tredjedel af danske fisk fanges i britisk farvand. Et hårdt Brexit kan derfor potentielt medføre store udfordringer for Danmark. Det er dog svært at blive enige om et blød Brexit - både internt i Storbritannien og i forhandlingerne med EU.

Vi spurgte borgerne, hvad de mener, at EU bør gå efter. Svarene i den levende debat var sjældent kategoriske, men en del deltagere hældede til, at briterne kan blive nødt til at opleve konsekvenserne af deres beslutning om at forlade EU.

»Storbritannien skal tage konsekvenserne af at gå ud af EU. De skal ikke få lov til at være en del af markedet uden at betale,« lød argumentet for et hårdt Brexit fra Thorhildur i Esbjerg. Benny Andersen fra Hjørring var enig:

»Hvis ikke vi har noget EU at læne os opad, så kan det godt ende med at blive en træls og farlig situation på et tidspunkt. Så jeg lærer mig nok mest mod, at vi er nødt til at stille hårdt mod hårdt og simpelthen sige, at enten er man med i det gode selskab, eller også er man udenfor.«

Der var mange, der påpegede, at de britiske vælgere har truffet valget om at forlade EU på et dårligt grundlag, og at man derfor ikke skal være for hård ved dem.

»Briterne fortjener en chance til. De kendte ikke konsekvenserne,« lød det for eksempel fra Ernst Kristensen i Esbjerg. Den ekstra chance blev af mange set som et internt britisk anliggende, hvor der bør afholdes en ny folkeafstemning. Andre pegede på, at EU og medlemslandene har interesser, der bliver skadet, hvis man ikke er åben og kompromissøgende i forhandlingerne.

»Vi skal give Storbritannien lov til at få et blødt Brexit. En hård grænse til Nordirland kan få konflikten i Nordirland til at blusse op igen. Vi har også en stor eksport til Storbritannien, og den kan lide skade, hvis vi ikke længere har fri adgang til det britiske marked,« sagde Sara Alstrup i Esbjerg.

Skal Danmark med i euroen?

Mere end tre ud af fire af EU-borgerne har euroen som valuta, og andelen kommer til at stige, når de østeuropæiske lande bliver klar til sidste fase i det økonomiske samarbejde. Finanskrisen afslørede dog alvorlige udfordringer med at have en fælles valuta.

Der er derfor reformer på vej i EU, der skal styrke EU-samarbejdet omkring finanspolitik, økonomisk politik og bankregulering.

Vi spurgte borgerne, hvordan Danmark skal forholde sig til det økonomiske samarbejde i EU. Mange deltagere pegede på, at den danske regering har bragt Danmark langt ind i eurosamarbejdet, på trods af at befolkningen stemte nej til euroen.

»Jeg mener, at det er sørgeligt, at vi har en regering, der på denne måde omgår befolkningens afstemning om euroen, når de tager ned og melder Danmark til finanspakt og måske også en bankpakke. Så afviser de jo danskernes valg. De kunne også gøre som svenskerne og lade valutaen flyde frit, så kunne vi også komme hurtigere ud af finanskrisen,« sagde Karsten Rasmussen i Middelfart. Andre var mere bekymrede for, at vi står uden indflydelse på eurosamarbejdet, selvom vi i praksis deltager i det meste af ØMU-samarbejdet.

»Vi er jo lidt med i euroen allerede, lidt på samme måde som Norge er med i det indre marked. Pointen er, at Danmark ikke har indflydelse, men vi er jo med,« pointerede en deltager i Randers.

Selvom det økonomiske samarbejde i EU kan være fagligt kompliceret, var borgerne fuldt ud i stand til både at tage principielt stilling og samtidig gå i grundig dialog om fordele og ulemper med solide faglige pointer.

»Vi skal være en del af fællesskabet. En fælles mønt kan udligne forskellene landene imellem,« var holdningen hos Nicole i Mariibo, som blev delt af Ditte i Haderslev:

»Vi skal sidde med ved bordet og bidrage til at holde euroen stærk,« lød det her, mens der var andre toner fra Torben Møller, Middelfart:

»I min opfattelse er forskellen i den måde, man ser på økonomi i de forskellige lande, for stor på nuværende tidspunkt. Det gør det meget risikabelt for Danmark at kaste sig ind i Euroen. Det kan komme henad vejen, når der kommer mere homogenitet.«

Hvad betyder det fælles EU-forsvar for Danmark?

Det var en rystende oplevelse for EU's stats- og regeringsledere, at Donald Trump ikke ville garantere USA's støtte til musketer-eden på NATO-topmødet i 2017. Det var stærkt medvirkende til, at Angela Merkel og Emmanuel Macron pressede på for at aktivere Lissabon-traktatens mulighed for at oprette et EU-samarbejde om forsvar. Det danske forsvarsforbehold betyder dog, at vi kan komme til at stå uden for dele af det nye samarbejde. Vi spurgte borgerne, hvordan Danmark bør forholde sig til det.

»Det er vigtigt, at vi deltager aktivt i et forsvarssamarbejde. Vi kan ikke stå udenfor og forvente, at andre skal arbejde for freden. Vi lever i en global verden, og verdens stabilitet er truet, som det ser ud med nationalisterne og USA i disse år,« sagde Signe i Næstved.

Det var et udgangspunkt, der gik igen i mange varianter under vores debatter. Der er brug for et samarbejde, der sikrer fred og stabilitet, og vi kan ikke regne med, at USA vil løse den opgave. Men der var meget stor uenighed om, hvorvidt EU skal ind og spille en militær rolle. Casper fra Svendborg formulerede det dilemma skarpt:

»Jeg synes, at det er en god ide, at EU bliver uafhængige af USA rent forsvarsmæssigt. Men det skal være på den præmis, at det kun er fredsbevarende. Jeg synes ikke, at EU skal ud og være aggressive.«

Der var en del borgere, der kategorisk afviste, at Danmark skal flytte sit udenrigspolitiske og forsvarspolitiske fokus fra NATO og USA.

»EU skal ikke have et forsvarssamarbejde, og Danmark skal ikke deltage i noget fælles forsvar af Europa bortset det samarbejde, som NATO udvikler. Vi skal ikke have tysk-fransk ledelse frem for amerikansk-engelsk ledelse af forsvaret,« sagde Christian Bo Hansen i Lemvig.

Som vi har oplevet utallige gange over årene i DEO, er der en meget stor viden og analytisk evne i salen, når helt almindelige borgere er indkaldt til debat. Man kan være uenig, og konklusionerne kan variere, men analyserne er næsten altid skarpe og sender alle deltagere klogere hjem. Det er denne afsluttende udtalelse fra Peddy Strøm i Esbjerg blot et af mange gode eksempler på:

»Der er både økonomiske og sikkerhedspolitiske fordele ved et fælles forsvar. Fælles udvikling og produktion af teknologi giver store indkøbsfordele og løsninger, der er gode for alle. Derudover giver usikkerheden om USA som Europas beskytter et behov for en fælles front. Selvfølgelig skal vi være med. EU er tættere på end NATO.«

Rasmus Nørlem Sørensen, sekretariatsleder
Demokrati i Europa Oplysningsforbundet

FAKTA

DEO SKABER EU-DEBAT

DEO har besøgt følgende byer og steder:

Helligåndshuset Randers, Middelfart Sparekasse,
Hotel Svendborg, 3F Skagerrak i Hjørring, Hvalsø Kulturhus,
Medborgerhuset Ringkøbing, Lemvig Gymnasium,
Multihuset Ulkebøl i Sønderborg, Fællesskolen Haderslev,
Hovedbiblioteket Esbjerg, Holbæk Bibliotek,
Forbundshuset Maribo, Grønnegade Kaserne Næstved.

Den Danske Europabevægelse: EU-debatten skal ud i hele landet

Klima, miljø, immigration og fri bevægelighed. Det er blot nogle af de emner i relation til EU, som blev diskuteret under Europa-bevægelsens debatter under Styrket EU-debat 2018. Alle er de med til at tegne et billede af, at EU er en fast del af danskernes hverdag. Det er dog langt fra hver dag, at vi danskere taler om EU. Tværtimod bliver emnet ofte fremhævet i befolkningen som fjernt og utilgængeligt.

Hvad kan vi gøre ved det? Hvordan får vi familier rundt i hele Danmark til at sætte sig omkring spisebordet og diskutere mulighederne ved det europæiske samarbejde, der spiller ind på så mange områder af vores liv?

I Europabevægelsen er vores svar at tage ud i landet. Vi skal møde danskerne, hvor de er. Om det er på gymnasiet, i ældrecentret eller på byens torv, skal diskussionen om EU i gang. Vi skal snakke om de emner, der har betydning lokalt. Derfor var det også det fokus, vi lagde på vores fortolkning af indsatsen under Styrket EU-debat 2018.

Byer og borgere over hele landet

Fra Skagen til Tønder og fra Klitmøller til Korsør har vi talt om alt fra Brexit til borgerløn. Vi har indsamlet et væld af drømme og idéer til udformningen af fremtidens europæiske samarbejde fra efterskoleelever, forbi passerende på torvet, stærkt politisk interesserede borgere og mange flere. Selvom EU nogle gange føles fjernt fra danskerne, lagde det ikke en dæmper på diskussionslysten blandt dem, vi mødte. Især fordi vi også talte om de nære

udfordringer. Hvilken betydning får Brexit for fiskeriet i Hanstholm? Og kan vi få støtte fra EU til at udtænke klimavenlige løsninger i Kolding og Fredericia?

Vi har besøgt 17 byer over hele Danmark og diskuteret med over 500 danskere. Ved at besøge et bredt udvalg af større og mindre byer fik vi sat EU på dagsordenen i hele landet. Det var også en klar fordel, at danskerne fik mulighed for at møde deres politikere ansigt til ansigt. Det er en kort flytur mellem Bruxelles og København, men det kan være sværere for EU-politikerne at tage et smut forbi Hirtshals eller Aabenraa. Derfor er det vigtigt, at vi giver de europæiske politikere og kandidater til EU-valget i 2019 en anledning til at komme rundt i Danmark. De har nemlig godt af at møde danskere fra hele landet. Kun på den måde kan vi skabe en sammenhæng mellem EU og de europæiske borgere.

En skov af ønsker

Danskerne har masser af spørgsmål og ideer på hjerte, når de står over for et panel af politikere. Det oplevede vi på alle vores ture ud i landet. Under en debat er det dog sjældent, at alle når at komme til orde. Tiden kan være knap, og man kan for eksempel være for genert til at dele sine synspunkter med en fyldt sal og et panel af trænedede debattører. Derfor medbragte vi til hver debat en ønskeskov bestående af små træer, hvorpå publikum kunne hænge sedler med deres bekymringer og drømme for EU. Gennem ønskeskoven blev det altså muligt at indsamle ønsker til fremtidens europæiske samarbejde direkte fra borgerens egen pen. Alle ønsker er skrevet ned, og flere af dem er fremhævet i denne beskrivelse af EU-debatten i Danmark.

Hvilket EU er det så, danskerne drømmer om? Det var det spørgsmål, som vi var særligt interesserede i at bidrage til at besvare gennem vores debatter og ønskeskoven. Mange af ønsker-

ne var helt konkrete. På sedlerne på træerne blev der ønsket alt fra et forbud mod Roundup til ingen racisme.

Særligt to EU-emner fyldte hos de danskere, vi mødte rundt om i landet: klima og migration. Det så vi både i forhold til danskerne ønsker i ønskeskoven og de spørgsmål, der blev stillet under paneldebatterne.

»Jeg ønsker et EU, der sætter handling bag ordene i kampen for kloden, retfærdighed og flygtningekrisen,« lød det for eksempel fra en deltager i debatten på Viborg Bryghus.

Større indsats mod klimaforandringer

Klimaet står klart som en politisk udfordring, der vækker bekymring hos mange. Hele 43 procent af alle afgivne ønsker i ønskeskoven drejede sig om klima og miljø. Et emne, der også går igen i den seneste Eurobarometer-undersøgelse af, hvilke emner der ifølge danskerne bør prioriteres i valgkampen op til EU-valget 26. maj 2019.

»Meget større indsats for at bekæmpe klimaændringer,« lød blot et af mange klimaønsker fra en deltager i EU-speeddating på Højskolen Østersøen.

Det blev foreslået af de adspurgte danskere, at vi i EU bør fokusere på tre områder: En omlægning til vedvarende energikilder, bæredygtig og klimavenlig fødevarerproduktion samt en reduktion af klimabelastningen fra transport af personer og gods i Europa – herunder et klart ønske om at skabe bedre incitamenter for at øge brugen af offentlig transport og elbiler.

Bedre immigrationspolitik

Det er efterhånden nogle år siden, at flygtninge- og migrantkri-

sen var på sit højeste i Danmark. Men selvom vi ikke længere ser menneskemængder komme vandrende på de danske motorveje, vækker flygtninge- og migrantspørgsmålet stadig bekymring. Det blev afspejlet i ønskerne fra ønskeskoven, hvor 19 procent drejede sig om flygtninge og migranter.

»*Bedre immigrationspolitik,*« lød et ønske blandt andet fra en elev på Roskilde Handelsskole.

Igen er de adspurgte danskere på linje med Eurobarometer-undersøgelsen, der også fremhæver flygtninge og migration som et emne, der optager en stor del af befolkningen. I forhold til, hvordan EU skal håndtere tilstrømningen, tegnede der sig dog et billede af et splittet Danmark. Mange af de adspurgte gav i deres ønsker klart udtryk for, at vi kun kan finde en løsning i fællesskab med de andre europæiske lande.

»*Flygtningekrisen skal være et fælles ansvar,*« lød det for eksempel fra en elev på UCH Holstebro, mens andre talte for, at flygtninge og migranter bør være et nationalt anliggende.

Landbrugsstøtte, arbejdstagere og de gode historier

Også landbrugspolitik spillede en stor rolle hos de danskere, vi mødte. Omkring 11 procent af alle ønsker handlede om landbrug. Det var særligt dyrenes velfærd, som bekymrede mange. Også en utilfredshed med landbrugsstøtten kom til udtryk i ønskerne fra ønskeskoven.

»*Afskaf landbrugsstøtten fuldstændig!*« lød et ønske fra en elev på UCH Holstebro, mens andre handlede om arbejdsmarkedet og bedre rettigheder for EU-borgere, der rejser til andre lande i Europa for at arbejde.

»EU skal arbejde med at sikre ordnede forhold for arbejdstagere,« lød et ønske fra en deltager i debatten på Viborg Bryghus.

Flere af de adspurgte var ærgerlige over, at EU ofte kun omtales i negative sammenhænge. Her blev efterlyst et behov for også at fremhæve fordelene ved at være en del af et europæisk samarbejde.

»Vi skal fokusere på de gode historier om EU,« lød det fra en deltager i debatten på Skagen Bamsesmuseum.

Udgangspunkt i borgernes virkelighed

Ni procent af ønskerne afspejlede en utilfredshed med de politikere, der varetager den danske EU-politik. Konkret efterspurgte de adspurgte danskere en politisk debatkultur med større fokus på indhold frem for personsager eller 'politisk spin' og med mere og bedre information, som er til at forstå. Samtidig udtrykte de bekymring over en manglende nærhed mellem borger og lovgiver.

»Vær bedre til at lytte til os,« lød blandt andet et ønske fra en elev på Tønder Handelsskole.

Kritikken af politikernes evne til at være i dialog med befolkningen kan ses som et udtryk for, at danskerne ønsker en stemme i EU-debatten. EU er kun fjernt, så længe alle ikke har mulighed for at tage del i diskussionen om, hvordan samarbejdet skal udformes. Mange danskere føler, at der bliver talt hen over hovedet på dem, og de ønsker sig en debat, der har udgangspunkt i deres virkelighed, hvor de bliver hørt som borgere.

Hvordan styrker vi EU-debatten i fremtiden?

Med et EU-valg i nærmeste fremtid, et nært forestående Brexit og forskydninger i den eksisterende verdensorden er det kun ri-

meligt at afslutte Styrket EU-debat 2018 med at se på, hvordan vi skaber en stærkere EU-debat fremover.

Måling efter måling viser, at et stort flertal af danskerne er positive over for vores europæiske samarbejde. De udtrykker en klar forståelse af, at grænseoverskridende problemer kræver grænseoverskridende løsninger. Derfor er første skridt til at styrke EU-debatten, at vi kommer væk fra spørgsmålet om, hvorvidt vi skal forlade samarbejdet. Den diskussion bør lægges på hylden, så længe både et flertal i befolkningen og blandt de folkevalgte politikere bakker op om vores medlemskab.

I stedet skal vi til at tale om, hvad vi vil med EU. Her er der masser af sund uenighed blandt danskerne, hvilket vi også har set på vores debat-turné rundt i landet. Det betyder, at vi i fremtiden kunne få nogle gode og konstruktive diskussioner om, hvad EU skal arbejde for. Hvor stor en rolle skal EU spille i forhold til at finde en løsning på flygtninge- og migrantspørgsmålet? Skal EU gå forrest i kampen for klimaet? Dette er langt mere relevante spørgsmål, end om vi skal bevare vores medlemskab.

Debatten skal fortsætte i øjenhøjde

Mange af de indsamlede ønsker var en bøn til de politisk ansvarlige om at gå i dialog med deres vælgere – også uden for valgårerne. Det er en opfordring, som vi også vil huske. I fremtiden vil vi derfor arbejde endnu hårdere på at være bindeled mellem befolkning og de politikere, der er med til at forme vores europæiske samarbejde.

Når mange danskere påpeger, at de oplever en stor distance til deres EU-politikere, skal vi tage det alvorligt. Selvom medlemmerne af Europa-Parlamentet bruger det meste af deres arbejdstid i Bruxelles og Strasbourg, må de aldrig glemme, hvem der valgte dem. Vi har nogle stærke danske politikere i EU, som har

skabt fantastiske resultater, der trækker hele Europa i en mere positiv retning. Det kan vi alle være stolte af, og vi skal være endnu bedre til at udbrede kendskabet til disse sejre.

Det må være en opgave for både politikere og civilsamfundet at skabe et bindeled mellem borgerne og deres repræsentanter i både Europa-Parlamentet og Europa-Kommissionen, hvor den danske kommissær også spiller en stor rolle. Vores ambition er at skabe flere anledninger for politikerne til at komme rundt i hele landet. Det vil sige flere debatter, torvearrangementer, EU-speeddating og meget mere, der giver danskerne mulighed for at møde deres folkevalgte i øjenhøjde. På den måde bliver der en lige linje fra Ålbæk, Holstebro, Korsør og alle de andre danske byer til Bruxelles. Og det er vigtigt!

Vi glæder os til og lover at fortsætte arbejdet med at bringe debatten ud i hele Danmark i øjenhøjde.

Stine Bosse, formand

og

Anne Hauge, landssekretær

Den Danske Europabevægelse

FAKTA

Her satte vi gang i EU-debatten under Styrket EU-debat 2018:

House of Innovation i Kolding, Torvet - Fredericia, UCH Holstebro, Viborg Bryghus, Fjerritslev Bibliotek, Hanstholm Bibliotek, Hummerhuset i Klitmøller, Hirtshals Bibliotek, Skagen Bamsemuseum, Det Bette Ølhus i Ålbæk, Manegen i Sæby, Aabybro Bibliotek, Nordjyllands Idrætshøjskole i Brønderslev, Roskilde Handelsskole, KulturCaféen i Korsør, Tønder Handelsskole, Ungdomshøjskolen i Ribe.

Europanu:

EU-debat med viden og visioner

I Danmark vil vi gerne debattere EU. Det ser vi særligt, når der er en specifik anledning til at sætte Den Europæiske Union til debat. En sådan anledning kommer i foråret 2019, hvor vi skal vælge vores politikere til Europa-Parlamentet.

I parlamentet præsenterer de valgte politikere danskernes holdninger til EU-spørgsmål. Det er derfor vigtigt, at danskerne får mulighed for at diskutere og udtrykke deres visioner og bekymringer frem mod valget. Både for borgerne, der skal vælge deres repræsentanter, og for politikerne, som skal repræsentere danskernes holdninger.

En verden i forandring

Danskerne stemte sidst til Europa-Parlamentet i 2014. Siden da har verden omkring os ændret sig gevaldigt. I de sidste fem år har vi oplevet flygtninge bevæge sig op gennem hele Europa. Vi har set briterne stemme om deres EU-medlemskab og efterfølgende igangsætte et tumultarisk Brexit.

Det Hvide Hus har fået en ny præsident, som har trukket USA ud af internationale samarbejder og ændret balancen i international politik. Vi har været vidne til, hvordan terrorhandlingerne fra ISIS har sat en ny dagsorden i Mellemøsten. Vi har oplevet, at Rusland annekterede Krim-halvøen.

Der har været internationale finansskandaler og sager om skatsevindel. Dertil kommer flere ekstreme vejrfænomener, som

har ført til en stigende interesse for at forstå og gøre noget ved klimaforandringerne.

EU-debatten bør fylde mere

Den 26. maj 2019 vælger vi de danske repræsentanter for de næste fem år i Europa-Parlamentet.

Foreningen **Europa***nu* har som formål at skabe debat om EU, og i efteråret 2018 satte vi fokus på en række af EU's udfordringer gennem 12 debatarrangementer over hele landet.

Debatterne tog afsæt i førnævnte emner som Brexit, EU's forhold til Rusland, Frankrigs rolle i Unionen, samt europæisk identitet, flygtninge og grænser. Debatterne var baseret på oplæg fra forskere, og det var derfor den nyeste forskning inden for temaerne, der blev grundlaget for samtalerne mellem borgerne.

I alt deltog 742 borgere, som alle formulerede deres visioner og bekymringer. Nogle af de væsentligste pointer er samlet i dette kapitel, men der er ingen entydige konklusioner. Det var selve debatten, der var i centrum. Netop dette synspunkt blev også formuleret til flere af efterårets debatarrangementer, hvor deltagere udtrykte, at det er selve EU-samtalen, der er vigtig, og at debatten om EU således burde fylde noget mere.

Intern splittelse er største trussel

Det fremgik tydeligt til debatarrangementerne, at borgerne oplever, at EU i øjeblikket har mange udfordringer. Mange deltagere så dog ikke de største trusler som udefrakommende i form af eksempelvis immigration og flygtninge eller et aggressivt Rusland. De udefrakommende faktorer udstiller blot de udfordringer, som EU har behov for at kunne løse, mente de.

»EU er truet af intern splittelse og bør arbejde for en stærkere integration af medlemsstaterne, men samtidig give plads til forskellighed og regional selvbestemmelse, hvor det er muligt,« lød det fra en deltager til et debatarrangement på Hadsten Højskole.

Foruden intern splittelse så deltagerne den manglende interesse for EU som en trussel mod det europæiske samarbejde. Det gælder både for danskere og borgere i andre EU-lande.

Det er tydeligt, at danskerne er mere engagerede i nationale valg end EU-valg, for valgdeltagelsen til Europa-Parlamentet er markant lavere end til folketingsvalg. I 2014 var valgdeltagelsen på 56 procent til EP-valget. Valgdeltagelsen til folketingsvalget i 2015 var til sammenligning på 86 procent og til kommunalvalget i 2017 på 71 procent.

Synet på EU ændrer sig

Trods lavere interesse for EU-valg er der tegn på, at danskernes holdninger til Unionen ændrer sig i disse år. Der er fortsat uenigheder, men danskerne har i stigende grad et positivt indtryk af EU og høj tillid til Unionen. Det viser den seneste Eurobarometer-undersøgelse, som er en meningsmåling, der hvert år laves i alle EU-lande. Siden 1973 har Europa-Parlamentet spurgt medlemslandenes borgere om aktuelle EU-spørgsmål. I hvert land interviewes mere end 1000 indbyggere. I Danmark er undersøgelsen senest foretaget i marts og november 2018. Ved redaktionens afslutning var det dog kun dele af den seneste rapport, der var udkommet.

Eurobarometer giver et supplerende perspektiv på de bekymringer og visioner, som borgerne udtrykte til debattmøderne. Den seneste undersøgelse viser, at 48 procent af danskerne har et po-

sitivt billede af EU, mens kun 15 procent har et negativt billede. Danskernes holdning har ændret sig over tid. I marts 2014, lige inden det seneste valg til Europa-Parlamentet, var det kun 35 procent af danskerne, som havde et positivt billede af EU, mens 26 procent havde et negativt billede.

Derudover har danskerne ifølge Eurobarometer en meget høj tillid til EU. I november 2018 havde 60 procent af danskerne høj tillid, hvilket er en stor andel sammenlignet med andre EU-lande. Tallene forklarer ikke den manglende interesse for EU, men de tegner et billede af en befolkning, som har en holdning til og overvejende tillid til EU. Det er et godt afsæt for at engagere befolkningen i EU-debatten.

Demokratiet skal styrkes

»Der er for lidt oplysning om EU, for lidt gennemsækelighed og for lidt konkret information,« blev der ytret under et debatmøde på Ry Bibliotek. Endvidere mente mange deltagere, at EU har behov for at styrke demokratiet og borgernes medbestemmelse.

Eurobarometer fra marts 2018 viser, at 67 procent af de adspurgte danskere er tilfredse med, hvordan demokratiet fungerer i EU, mens 89 procent er tilfredse med, hvordan demokratiet fungerer i Danmark. Begge andele af tilfredshed er meget høje i sammenligning med andre EU-lande, og Danmark er det land i EU, som har den absolut størst tilfredshed med det nationale demokrati. Når vi i Danmark er så tilfredse med vores nationale demokrati, kan det medvirke til, at vi også har høj forventning til EU's demokrati. Det kan være med til at forklare borgernes ønske om en styrkelse af demokratiet i unionen.

Eurobarometer spurgte i november 2018, om borgerne oplever, at deres stemme tæller til valget til Europa-Parlamentet. Her lig-

ger danskerne i front sammenlignet med de andre EU-lande, da 73 procent svarer ja. Samme opfattelse har man slet ikke i resten af EU, hvor svarene er mere negative. Der er dog for første gang et samlet flertal af EU-borgere, der oplever, at deres stemme tæller i de 15 år, hvor Eurobarometer har stillet dette spørgsmål.

Brug for klar EU-vision

»Der mangler visioner og passion for EU's fremtid.« Så klart udtrykte en deltager sin holdning ved et debatmøde afholdt på Nordfyens Højskole. Mange deltagere mente, at politikere på alle niveauer skal udtrykke klarere visioner for Europa og stå ved dem i den offentlige debat. De forskellige nationale og overnationale interesser gør det selvsagt til en vanskelig opgave at formulere visioner, der gælder for hele EU. Ikke desto mindre var netop dette behov den væsentligste pointe fra debatarrangementerne.

Visioner for EU kan formuleres på mange områder. Eurobarometer fra november 2018 giver et praj om, hvilke områder danskerne mener, at EU skal lave visioner indenfor. Til spørgsmålet "Hvad er de to vigtigste udfordringer, EU står over for?" svarer 48 procent af de adspurgte danskere "immigration", 31 procent svarer "klimaforandringer" og 19 procent "terrorisme".

Til spørgsmålet "Hvad er de to vigtigste udfordringer, Danmark står over for?" fra marts 2018, svarer 34 procent "immigration", 34 procent "sundhed og social sikkerhed" og 29 procent "miljø, klima og energi".

Svarene viser en forskel i, hvad danskerne ser som EU's og som Danmarks udfordringer. Danskerne efterspørger således visioner for løsninger på immigrationsproblemer, klimaforandringer og terrortrusler fra overstatslig side.

Tre pointer til fremtidens EU-debat

Til *Europanu*'s debatmøder i efteråret 2018 blev en lang række forskellige temaer og problematikker, bekymringer og visioner for EU diskuteret. Foruden bekymringen om borgernes manglende interesse for EU samt ønsket om at styrke demokratiet efterspurgte deltagerne klarere visioner. Disse tre pointer peger alle på et ønske om en mere engagerende debat. En af deltagerne formulerende følgende til et debatarrangement på Folkeuniversitetet i Aalborg under overskriften "Hvor er Europa på vej hen?"

»Før befolkningen kan engagere sig i europæiske spørgsmål, har man brug for viden. Men den viden, vi præsenteres for, bliver aldrig sat på spidsen, fordi forskere og journalister ikke må politisere. Mens politikerne på den anden side ikke giver rum til den viden, som også er nødvendig.«

Citater pointerer netop det, vi arbejder for i *Europanu*. Vi skal insistere på en debat, der er baseret på både forskningsbaseret viden, og som giver plads til politiske visioner. Dette giver danskere et godt afsæt for at diskutere EU-spørgsmål.

Marie Larsen, bestyrelsesformand

Europanu – Folkeuniversitetets Europaoplysning

FAKTA

Europanu

Europanu har afholdt debatmøder følgende steder:

Folkeuniversitetet i Emdrup, Folkeuniversitetet i Aarhus,
Folkeuniversitetet i Aalborg, Struer Bibliotek,
Køge Bibliotek, Designhøjskolen Højer, Hadsten Højskole,
Brandbjerg Højskole, Pavillon i Grenå,
Det gamle bibliotek Faaborg, Ry Bibliotek, Nordfyns Højskole

Fagbevægelsen mod Unionen:

EU's regulering af det danske arbejdsmarked truer den danske model

FMU holdt 12 borgermøder rundt i landet, med knap et par hundrede deltagere. Geografisk rakte vi fra Frederikshavn i nord til Rønne i øst. Møderne havde karakter af ”Højlands forsamlingshus”, hvor alle deltagere fik lejlighed til at ytre sig. Desuden var der mulighed for at give sit bidrag på hjemmesiden, når eftertænkksomheden eventuelt satte ind efter mødet. 75 procent af deltagerne har bidraget med input, som indgår i rapporten fra møderækken.

EU's voksende indflydelse på reguleringen af arbejdsmarkedet var et af hovedtemaerne på alle borgerhøringerne, som Fagbevægelsen mod Unionen gennemførte. I dette kapitel gennemgår vi deltagernes holdninger til dette emne.

Konsekvenserne af EU-medlemskabet

Høringerne faldt sammen med, at kummerlige forhold for 200 filippinske chauffører i Danmark blev afsløret i medierne. Spørgsmålet om social dumping og EU's grundlov om fri bevægelighed lå derfor lige for i debatten. Det skyldtes dog ikke kun den aktuelle sag. Mange af deltagerne fortalte om deres egne erfaringer. Både med EU's regulering på arbejdsmarkedet og eksempler på social dumping.

Som en deltager opsummerede det efter at have fulgt en debat i Folketinget om de filippinske chauffører:

»Selvom politikerne i enighed vedtog at skærpe kontrollen, så gjorde Transportministeren det jo helt klart, at ingen kan forhindre polske postkassefirmaer i at sende chauffører og andre til Danmark for at arbejde til lønninger helt ned på et par euro i timen.«

Ser vi på konsekvenserne af vores EU-medlemskab de sidste 20 år, står det klart, at der er skabt en forøget konkurrence mellem lønmodtagerne i medlemslandene. Drivkraften har været EU's principper om fri bevægelighed for arbejdskraft, kapital og tjenesteydelser.

At konkurrencen er selve meningen med det frie marked, er der sådan set ingen, der lægger skjul på. Men at det samtidig har alvorlige konsekvenser for, hvordan vi i Danmark regulerer arbejdsmarkedet gennem den danske model, er en sandhed, som politikerne gerne bagatelliserer. Større EU-regulering har for mange faggrupper ført til dårligere løn og flere deltids- og kontrakt-ansættelser. Kort sagt en generelt større utryghed for lønmodtagerne.

På møderne kom eksempler på social dumping inden for byggesektoren. Der var langturschauffører, som kunne fortælle om misbrug af udenlandske chauffører. Der var også beretninger om, hvordan store danske virksomheder har fået støtte til at flytte produktionen til andre EU-lande og dermed har kostet danske arbejdspladser.

EU-regulering er problemet

Gennem årene er der rejst politiske diskussioner om udviklingen, men debatten har oftest begrænset sig til en diskussion om konkrete sager, og hvad de danske myndigheder kan gøre for at begrænse skaderne. Så længe der ikke ændres på den EU-regulering, som åbner for disse urimeligheder, vil de kunne fortsætte.

På møderne efterlyste deltagerne politiske svar på denne ”anden side” af den frie bevægelighed, som en formulerede det:

»Reglerne om arbejdskraftens fri bevægelighed giver arbejdsgiverne mulighed for at misbruge udenlandske arbejdere til at presse og undergrave de faglige og sociale rettigheder og skaber uanstændige forhold på det danske arbejdsmarked. Hvilke planer har politikerne for at ændre EU-reguleringen?«

Der var deltagere, som henviste til den Europæiske Faglige Sammenslutnings forslag om en Social Protokol i EU. Hvis den blev vedtaget, ville det sætte de faglige rettigheder foran det indre markeds frihed. Forslaget har flere gange været behandlet i Folketinget, men den siddende regering har afvist det, og det undrede flere af debat-deltagerne. En af dem formulerede det sådan her:

»Både den danske og europæiske fagbevægelse har stillet krav om en social protokol, der skal give faglige og sociale rettigheder i de enkelte lande forrang i forhold til reglerne om kapitalens og arbejdskraftens fri bevægelighed. Hvorfor støtter den danske regering ikke dette krav i EU?«

Brug for et femte forbehold

Ved at afvise kravet om en social protokol forsvarede regeringen reelt ikke den danske model. Selvom den ikke indrømmer det, er det konsekvensen. Der var mødedeltagere, som mente, at kravet om en social protokol heller ikke ville kunne vinde opbakning i de øvrige 27 EU-medlemslande. Derfor var der en, der foreslog, at vi skulle finde et gammelt ekstra forbehold frem:

»Hvis regeringen ikke tror, at en social protokol kan vinde opbakning i de resterende EU-lande, så kunne det gamle femte forbehold

fra 1993, om at der ikke skulle ske EU-regulering af forholdene på det danske arbejdsmarked, findes frem som en betingelse for fortsat dansk medlemskab.«

Et sådant forbehold ville være en kærkommen håndsrækning til en revitalisering af den danske model og give fagbevægelsen redskaber til effektivt at gøre op med social dumping. Men på møderne blev der også sat fokus på EU's rolle for vores muligheder for at udvikle og fastholde velfærdsstaten. Deltagere pegede på, at der samtidig med den større konkurrence mellem lønmodtagerne er sket andre forringelser af den danske model.

Det sociale sikkerhedsnet i Danmark er blevet mere stormasket. Det gælder udsigten til verdens højeste pensionsalder, forringelser af dagpengesystemet, hjælp ved sygdom eller sociale problemer. Alt sammen med opbakning fra de ”anbefalinger”, som EU-Kommissionen har udstedt gennem årene. Hertil kommer, at Folketinget har tilsluttet Danmark til Finanspagten, som pålægger landene snævre rammer for de offentlige udgifter. Som en af deltagerne opsummerede det:

»Danskernes velfærdssystem har de seneste år været på skrump og skabt større utryghed på arbejdsmarkedet. Det virker derfor uforståeligt, at danske politikere – modsat for eksempel de svenske – helt frivilligt har valgt at tilslutte Danmark til EU's Finanspagt, som lægger meget snævre rammer for den økonomiske handlfrihed i Danmark, når det gælder statsbudgettet og den kommunale økonomi.«

Diskussionerne om arbejdsmarkedet kan opsummeres sådan her:

- der er brug for, at vi frigør os fra EU's regulering af arbejdsmarkedet, hvis den danske model skal overleve
- som et plaster på såret burde regeringen bakke op om fagbevægelsens forslag til en særlig social protokol

- der er brug for et særligt femte dansk forbehold for EU-regulering af arbejdsmarkedet. Hvis det ikke sker, vil kravet om udmeldelse kun styrkes.

Dansk suverænitet?

Ved lanceringen af ”folkehøringerne” lagde statsministeren op til en diskussion om, hvad suverænitet egentlig betyder. I Lars Løkkes udlægning vokser suveræniteten for et lille land, hvis vi afgiver suverænitet og i stedet får indflydelse ved at sidde med ved bordet. Statsministerens mener derfor, at vi bør overveje at opgive forbeholdene og blive et kerneland i EU.

Den melding gav anledning til store diskussioner om det demokratiske underskud i EU, og hvad suverænitet egentlig betyder for et land. De klassiske demokratiproblemer i EU handler blandt andet om Kommissionens eneret til at stille forslag om flertalsafgørelser, der kan stemme lande ned, traktatfastlagte økonomiske krav og EU-domstolens aktivistiske linje. At disse problemer skulle kunne løses ved, at Danmark slap forbeholdene og blev et EU-kerneland virker ikke troværdigt, var den udbredte opfattelse.

Her er en deltagers betragtninger om demokratiproblemerne i forhold til EU-traktaten:

»Jeg synes det er et demokratisk problem, at vi ikke kan gennemføre forbedringer som en effektiv afskaffelse af social dumping, forbud mod miljø- eller sundhedsskadelige stoffer eller afskaffelse af lange dyreplageri-transporter uden at komme på kant med EU-traktaten.«

At statsministeren nu lægger op til at sætte EU-forbeholdene til afstemning efter et kommende folketingsvalg er jo en ærlig sag. Men dermed sætter han jo også de bremses på dansk deltagel-

se i den videre unionsudvikling til afstemning. Som en deltager udtalte:

»Vores fire danske forbehold har fungeret som bremse på dansk deltagelse i Unionsudviklingen. Det var det, som var ideen bag det nationale kompromis. Men på trods af det ser vi jo mange områder, hvor vi i dag får påført problemer, for eksempel de reguleringer, der sker på arbejdsmarkedet. Her burde vi også sikre os et femte forbehold.«

Når vi taler om demokrati, er der jo det særegne ved EU, at de udemokratiske elementer er fastlagt i EU-traktaten. Som en deltager skriver:

»Jeg ser det som et problem, at EU har en fastlåst udemokratisk struktur. Gennem en særlig fastsat politik i EU-traktaten, for eksempel hvad angår økonomien og de fire friheder for kapital, varer, tjenesteydelse og arbejdskraft. Det er på grundlag af den traktat, at EU-Kommissionen og EU-domstolen bygger sine initiativer og domme. De er faktisk traktatens vogtere, og det kan kun ændres, hvis der på et og samme tidspunkt er enighed om det blandt samtlige medlemslande. Så selv om et flertal af befolkningen i EU og et flertal af EU's medlemslande måtte ønske noget andet, kan det ikke lade sig gøre.«

Så spørgsmålet om demokrati og suverænitet i forhold til EU løses ikke ved, at Danmark bliver et ”kerneland”. Der må ændringer til i de grundliggende traktater for at skabe bedre demokrati i EU.

Danmarks fremtidige forhold til EU

Brexit burde naturligt have ført til en åben politisk debat om, hvad vi fra dansk side mente, at der kunne ændres i EU-samarbejdet for at rette op på forhold som eksempelvis økonomistyringen, det

demokratiske underskud og urimelig regulering af borgernære områder. Ser man på EU-Kommissionens oplæg og reaktionen fra de toneangivende lande, er det mere og tættere samarbejde, der peges på som svar på Brexit. Dette er nok ikke den rette medicin, hvis det var borgernes opbakning, man søgte. Men hvad spiller vi selv ud med fra dansk side? Som en deltager sagde:

»De danske politikere virker lidt formummede om, hvad de mener om Danmarks fremtidige forhold til EU. Der er mange pæne ord om nærhed og slankning af EU, og at de vil ændre det indefra. Men jeg kan ikke se bud på udspil, som vil løse de problemer, vi står med på for eksempel arbejdsmarkedet, hvor EU-regler sammen med EU-domstolens afgørelser har skabt urimelige forhold og utryghed.«

Der var også deltagere, som havde bud på, hvordan denne formummethed kunne ændres. En skrev følgende:

»Op til det kommende folketingsvalg kunne regeringen bede alle folketingets partier om at opstille deres bud på Danmarks fremtidige forhold til EU. Herunder spørgsmålet om et EU i flere rum, og hvad der måtte ønskes af traktatændringer og eventuelle yderligere forbehold.«

De fire forbehold, som Danmark har, er jo udtryk for, at Danmark ikke ønskede at være fuldt med i den overstatslige unionsudvikling, som var til afstemning for 25 år siden. Som en deltager skrev:

»Hvorfor snakker Statsministeren om at fjerne vores fire forbehold? De har jo været og er stadig et klart signal om, at Danmark ikke vil være med til en mere overstatslig udvikling.«

Det kan godt nære mistilliden til vores politikere, hvis de på

bedste kræmmervis vil have Danmark til at blive et kerneland i EU uden at diskutere konsekvenserne set i forhold til vores nuværende status. Faktisk var der mødedeltagere, som mente, at Danmark, som ikke er med i eurozonen, havde en interesse i at komme med udspil til et EU i flere rum i stedet for bare at overlade det til andre lande. Som en af deltagerne skrev:

»Jeg mener, at Danmark som ikke-EURO-land burde komme med et udspil til, hvordan EU kunne udvikles til et samarbejde i forskellige rum.«

Hvad angår Danmarks fremtidige forhold til EU, burde der komme konkrete bud på løsninger af de problemer, vi løbende ser på arbejdsmarkedet. EU-reguleringen er på vej til at fjerne den danske model, og der er skabt uanstændige forhold inden for flere brancher og en generel utryghed, som vi ikke kan leve med. Derfor er det uforståeligt, at den danske regering ikke vil arbejde for en social protokol. Men så er der jo en anden løsning, som en mødedeltager skrev:

»Hvis regeringen ikke vil støtte det forslag til en social protokol, som LO og den europæiske fagbevægelse har fremlagt, så må politikerne komme med et andet bud. Jeg vil foreslå, at vi så stiller krav om et femte dansk forbehold, så arbejdsmarkedet bliver fritaget for EU-regulering.«

Til sidst et eksempel fra den gruppe af mødedeltagere, som ønsker, at Danmark følger briterne ud af EU:

»Når et så stort EU-land som Storbritannien melder sig ud, og det samtidig ulmer med utilfredshed blandt befolkningen i en lang række EU-lande, så burde der ses på problemerne i traktaten. Men jeg tror ikke på at ændre det indefra, så derfor burde vi følges med briterne ud.«

Konklusion på vores debatter:

Politikerne skal ud af deres formummethed om EU's fremtid. Et EU uden Storbritannien er et andet EU, og Danmark har med forbeholdene ikke ønsket mere integration. De øvrige lande har enten deres egne forbehold, eller der er krav om ændringer til traktaten. Der er brug for klare meldinger og bud på krav til det fremtidige EU-samarbejde fra dansk siden.

Specielt når det gælder arbejdsmarkedet, haster det med løsninger, som kan sikre den danske models overlevelse. Hvis ikke det er muligt at få en ny fælles social protokol igennem, må vi overveje et ekstra femte danske forbehold, hvor reglerne på arbejdsmarkedet holdes fri for EU-regulering.

Der er brug for at udvikle den offentlige debat om fremtidens EU. Konsekvenserne af den anden side af det indre marked, som fyldte meget på møderne, er en af de dybereliggende årsager til den skepsis og modstand mod EU, som eksisterer. Vi må finde debatformer, hvor de skeptiske stemmer også bliver hørt og ikke bare bliver anset som landsbytosser. Det gælder også for dem, som mener, at vi skal følge briterne ud af EU.

Ole Jensen, talsmand
Fagbevægelsen mod Unionen

FAKTA

Fagbevægelsen mod Unionen

Fagbevægelsen mod Unionen afholdt møder i følgende byer:

Esbjerg, Frederikshavn, Haslev, Horsens, Mariager, Nørresundby, Randers, Ringsted, Rønne, Slagelse, Svendborg, Thisted

Nyt Europa:

Er debatten virkelig fremmedgørende?

I efteråret 2018 stod der EU på dagsordenen. Nyt Europa og en række danske højskoler inviterede til EU-debat, hvor højskoleleverne og de øvrige deltagere flittigt debatterede nuværende bekymringer og forhåbninger for fremtiden. Det blev til 14 borgermøder med mange interessante forslag til fremtidens Europa. I dette kapitel opsummerer vi pointerne fra de spændende debatter.

Hvordan står det til med debatten?

Det ligger i ordet borgermøde, at vi i fællesskab mødes for at lytte og italesætte udgangspunkter og holdninger. Ikke nødvendigvis for at opnå enstemmighed, men snarere at komme nærmere vores forskellighed og dermed tilnærme os mulige fremtidige løsninger. Man kan dermed argumentere for, at politik er etik skabt i det offentlige. En etik, vi skaber i fællesskab, hvor moralen ligger i ordet, og hvor ordet danner holdning. En etik, der slår rod i ivrigheden for deltagelse. Og er deltagelsen og den medfølgende etik ikke de bagvedliggende motorer i vores samfund? Måden hvorpå vi opfører os. Måden hvorpå vi tiltaler hinanden.

Hvis politik er etik skabt hinanden imellem, borgere imellem og politikere imellem, hvordan står det så til med debatten i det danske? Hvordan deltager vi i denne debat?

Man kan let lade sig forfalde til en skildring, som præsenterer et ulykkeligt portræt af den nuværende debatkultur. En kultur, hvor der fremsættes erklæringer frem for at debattere og udveksle synspunkter. En kultur, hvor kun få ønsker at kvalificere deres

meninger. En kultur, hvor vi befinder os i hver vores isolerede ekkokamre. Folket på efterårets borgermøder har dog tilbudt en alternativ rute. Uden om snævre holdninger og frem mod samtalen.

Højskolerne viste rummelighed

Efterårets EU-borgermøder rundt omkring i det danske land, hvad end vi befandt os i det nordjyske, det sønderjyske, på Fyn eller i det sjællandske, viste demokratiet og debatten fra sin smukkeste side.

De danske højskoler åbnede dørene op for samtalen. Her blev der diskuteret, sat spørgsmålstejn samt fremlagt egne oplevelser og erfaringer, der dannede grundlaget for en helt bestemt dagsorden. En dagsorden med tid til refleksion og eftertanke. En dagsorden, der inkluderede på tværs af politiske holdninger og interesser.

Her eksisterede et generelt ønske om deltagelse. Et ønske om at tilegne sig ny viden, nuancere sin viden og samtidig lære fra sig. Borgermødet er på mange måder forankret der, hvor folk befinder sig og lader borgeren skabe samtalen uden at påføre eller påtvinge overbevisninger.

Begejstring for borgermødet

Efter arrangementet om skattely på Vrå højskole til den afsluttende kop kaffe, som gjorde sig godt i en kold vintertid samt ovenpå diskussioner om Panama-papers, skandalen i Danske Bank og sagen om udbytteskat lød det således fra en ældre herre:

»Det er sgu aldrig nemt at forstå, hvad politikerne egentlig mener. Ofte taler de et andet sprog. Men indsparkene her til aften; de var ikke så ringe.«

Positiviteten, som borgermøderne indfrieede blandt arrangementernes deltagere, var i særdeleshed berigende. Ønsket om en dybere forståelse for EU's vidt udstrækkende politiske betydning og samtidig ønsket om at få taletid og blive hørt var markant, ikke kun i Vrå, men i alle egne af landet. Fra det første arrangement i Røddinge til det sidste arrangement på Nordfyns Højskole blev de helt store emner så som Brexit, klimaforandringerne, sikringen af EU's ydre grænser og Danmarks rolle i det europæiske samarbejde debatteret.

Fake news skal håndteres

Hvad end debatten handlede om landbrug, den sociale union, beskæftigelse eller udviklingspolitik, var der især fire områder, som optog borgerne; grøn omstilling, et stærkt EU, et fælles EU og mere viden om EU.

Sidstnævnte var et stort samtaleemne på tværs af aldersgrupper, hvor en elev fra den Rytmske Højskole forundret udtrykte:

»Der er så mange myter om EU; det bliver et let offer for fake news.«

På den Rytmske Højskole var ét af samtaleemnerne nemlig 'fake news' og misinformation. Her blev EU's anti-propaganda-agentur diskuteret. Det har bemærkelsesværdigt indsamlet omkring 2.500 eksempler på misinformation. Et foruroligende antal, som blot er toppen af isbjerget ifølge agenturet.

Bekymringer for fremtiden

EU bør i langt højere grad inkluderes på skoleskemaet, både i folkeskolen og i gymnasiet, lød det blandt højskoleeleverne. Flere elever fortalte, at de ikke følte sig tilstrækkeligt oplyste om EU,

hvilket skabte distance og en utryghed ved debatten. De udtrykte, at der ikke var en tilstrækkelig oplysning, hvad angår EU, og en elev på Rødninge Højskole udtalte:

»EU skal være lige så normalt at snakke om som det kommunale aspekt, for det betyder lige så meget for os. Det kan godt være, at det er længere væk. Men det er vigtige kriterier, og det, de taler om dernede, rammer os næsten mere, end hvad kommunalpolitik gør.«

De mange bekymringer, som finanskrisens eftervirkninger har medført, hvad angår ungdomsarbejdsløshed i Sydeuropa og Brexit, fyldte meget på de danske højskoler. Flere deltagere på efterårets møder berettede om paradokset ved en mediedækning baseret på frygt og splittelse, der giver indtryk af dyb utilfredshed med EU-samarbejdet samtidig med en forøget dansk positivitet ved selv samme samarbejde. Hvordan hænger foragten for EU sammen med en virkelighed, hvor 75 procent af danskerne svarer, at de generelt er tilfredse med Unionen? Én af de mange engagerede elever på Krogerup højskole udtrykte dertil:

»I debatten er det ofte 'for eller imod', 'ud eller ind', 'ja eller nej', hvilket gør det til en meget unuanceret debat. Vi vil gerne have mere gennemsigtighed, mere undervisning og en anderledes mediedækning af det her.«

Hvor er den nuancerede debat?

Det er især den nuancerede debat, som efterspørges. En debat, der handler om, hvordan vi kan forbedre vores fælles europæiske samarbejde. Hvordan vil fremtidens EU udforme sig, og hvordan kan vi som samfund påvirke dette?

Nogle ønskede at ophæve forbeholdene, da vi som nation bør være fuldgyldigt medlem på alle fronter for at få større indflydelse. Andre accepterede ikke præmissen om ensretning og harmonisering af unionen. Men fællesskabet og et fremtidigt europæisk samarbejde frem for splittelse og nationalisme, hvor Danmark går forrest i kampen, stod tilbage som et overordnet håb. Tolkningerne af fællesskabet var af forskellig karakter, men den demokratiske proces var i centrum. På Røddinge Højskole blev der i denne sammenhæng udtrykt i en af grupperne:

»Vi skal holde fast i EU's demokratiske proces og vi skal passe på den højredrejning, vi ser længere østpå i Europa, for den er særdeles farlig for EU.«

Hvilket fællesskab ønsker vi?

Den reaktionære indstilling blandt nogle østeuropæiske nationer i forhold til menneskerettigheder, retssikkerhed og demokratiet var eksempler på den dystopi, der ulmer rundt omkring i Europa, og som mange deltagere frygtede. Derfor har et essentielt spørgsmål i løbet af efteråret også handlet om, hvordan vi kan bevare vores fælles europæiske værdier.

Fællesskabet skal stå centralt i et stærkt EU, har det lydt rundt på de danske højskoler. EU skal være en platform for et stærkt samarbejde landene imellem med sikringen af ydre grænser, hvori Danmark skal bidrage som rollemodel for demokrati og anti-korruption. Dette blev i særdeleshed debatteret på Vrå Højskole, hvor det lød således fra én af de mange borgere:

»Vi oplever et mere splittet Europa, både østpå hvor de overtræder fælles retsregler, men også her vestpå, hvor vi har Luxembourg og andre steder som skattely. Hvad er det dog for noget? Vi er nødt til at stå for et stærkt EU, og det kan kun gå for langsomt.«

Den globale udvikling skræmmer

Frustrationen over den globale udvikling i form af utallige skatte-skandaler, det europæiske asylsystem og højrenationalismens udbredelse har drevet borgermødernes debatter. Til trods for udfordringernes størrelse og kompleksitet var deltagerne ikke ramte af modløshed eller pessimisme for fremtiden, tværtimod. EU's rolle i verden skal være stærk og handlekraftig, lød det bestemt på højskolerne.

Det var især EU som en global aktør i kampen mod skatteunddragelse og konkurrenceforvridning, som de fremmødte forlangte. EU og dets medlemslande skal sikre verden imod korruption gennem stærke institutioner. Institutioner, som også har en bærende rolle i den måske største globale udfordring, nemlig den grønne omstilling. Sådan lød det også på Krogerup Højskole, hvor én af aftenens borgere udtrykte sin holdning:

»EU skal være international bannerfører især på miljø og klimafronten. Og så skal vi være mere solidariske over for omverden, især over for den tredje verden i forhold til handelsaftaler og landbrugsstøtte.«

Klimadebatten var første prioritet

Klimadebatten har taget os med storm og var en bærende del af borgermøderne til trods for aftenernes mange samtaleemner. Når der blev debatteret udviklingspolitik, var klima i fokus. Når der blev talt flygtningepolitik, var klima i fokus. Det samme gjaldt også debatten om økonomi og det indre marked. Til borgermødet om EU's landbrugspolitik på Uldum højskole var området nuværende og tidligere landmænd mødt talstærkt op. Her var stemningen, at Danmark skulle sætte sig forrest, og én af de fremmødte landmænd ytrede:

»Danmark skal gå forrest i EU og inspirere til et større fokus på biodiversitet i forhold til økosystemet.«

Når diskussionen omhandlede klima, var folk særdeles engagerede og frustrerede over, at der ikke blev gjort mere. Alle af samfundets niveauer, lige fra individet til nationalstaten til EU, skal bidrage til en bæredygtig verden og søge indflydelse, der hvor de nu engang kan, lød det.

Højskolerne viste vejen

At den danske debatkultur eksisterer i lukkede isolerede kamre, hvor kun få lytter, blev i efteråret 2018 modbevist. Dialogen var livlig, energisk og ivrig, og der var et stort ønske om refleksion og eftertanke. På Nordfyns Højskole talte én af de fremmødte deltagere om dette:

»Dialogen med borgerne er afgørende og skal inddrages på en måde, så vi får mere viden til videre refleksion.«

Den demokratiske proces med borgerinddragelse bør dermed fortsætte, og ikke kun frem til Europa-Parlamentsvalget den 26. maj. Den bør fungere som en kontinuerlig proces. Politik er etik skabt i det offentlige, og politik forekommer ikke blot i tider med valg. Den formes derimellem. Borgerhøringer og lignende tiltag forankret i landets mange kroge er essentielle for vores demokrati sammen med den dertilhørende grad af medbestemmelse blandt samfundets mange grupper.

Borgermødet har en vigtig rolle, og debatten må for alt i verden ikke tvinges derud, hvor den føles u håndgribelig og udelukkende. Den skal være nær. Der hvor befolkningens holdninger kan komme til udtryk, sådan som den blev i efteråret 2018. Her var

der et stort ønske om mere viden om EU, hvor mange borgere på højskolerne ønskede flere muligheder for at diskutere Europapolitik. En elev på Krogerup Højskole udtrykte dertil:

»Vi kunne godt tænke os et EU-folkemøde, eller faktisk folkemøder, der kan sprede sig ud, eventuelt til Polen eller Ungarn, for jeg tror virkelig, at det vil flytte noget, hvis vi kommer til at snakke mere om tingene.«

Julie Rosenkilde, sekretariatsleder
og
Kasper Tanderup, politisk assistent
Nyt Europa

FAKTA

Nyt Europa har besøgt følgende højskoler:

Rødning Højskole, Krogerup Højskole, Egmont Højskole, Ollerup Højskole, Uldum Højskole, Den Rytmske Højskole, Vrå Højskole, Idrættshøjskolen i Aarhus, Odder Højskole, IPC Højskole, Vallekilde Højskole, Silkeborg Højskole, Grundtvigs Højskole, Nordfyns Højskole.

Europa-Nævnet har til opgave at fremme folkeoplysning og folkelig debat om EU og fælles europæiske problemstillinger. Det gøres ved fordeling af statslige midler til debat og oplysning om det europæiske fællesskab (EU). Nævnet er uafhængigt og består af fem medlemmer, der er udpeget fra de fem største partier i Folketinget.

DEO

Demokrati i Europa Oplysningsforbundet (DEO) er et landsdækkende oplysningsforbund, som arbejder for at fremme en levende, nuanceret og kvalificeret debat om EU, demokratiet og europæisk politik. Vi er partipolitisk neutrale, men stiller kritiske spørgsmål og sætter problemer til debat. Vi laver offentlige debatmøder og arrangementer, undervisning, rejser, debatbøger og bidrager til den offentlige debat. Læs mere på deo.dk

Den Danske Europabevægelse er en tværpolitisk medlemsorganisation, som arbejder for øget samarbejde mellem de europæiske befolkninger og for at styrke EU-debatten i hele Danmark. Organisationen afholder EU-debatter rundt om i landet på gymnasier, produktionsskoler, biblioteker, ældrecentre og meget mere for at møde danskerne i øjenhøjde og give alle en anledning til at tale om deres ønsker for det europæiske samarbejde. Europabevægelsen er også informationskontor for Europarådet. Læs mere på europabevaegelsen.dk

Europanu

Europanu – Folkeuniversitetets Europaoplysning er en non-profit og apolitisk forening, der har til formål med udgangspunkt i forskningsformidling at skabe landsdækkende aktiviteter og oplysning:

- der formidler aktuel forskning om historie, geografi, kultur og samfund i Europa med særligt fokus på det europæiske samarbejde i EU;
- der fremmer aktivt medborgerskab og demokratiforståelse;
- der bidrager til en kvalificering af den danske debat om det europæiske samarbejde

Læs mere på fuau.dk/om-folkeuniversitetet/foreningen-europa-nu

Fagbevægelsen mod Unionen

Fagbevægelsen mod Unionen (FMU) er et kritisk EU-fagligt netværk af tillidsfolk fra forbund, fagforeninger og faglige klubber, samt faglige enkeltpersoner med andre tillidshverv. Formålet er løbende at oplyse og skabe debat om udviklingen i EU, specielt med vinkel på lønmodtagernes interesser. FMU arbejder aktivt med spørgsmålet om EU's udvikling til en overstatslig politisk, økonomisk og militær union, ved bl.a. at udvikle den folkelige og demokratiske debat gennem de lokale netværk.

Læs mere på eufagligt.dk/

Nyt Europa

Nyt Europa er en nonprofitorganisation, som arbejder for et bæredygtigt og demokratisk EU. Vi tror på, at EU kan spille en central rolle for at sikre en bæredygtig verden. En verden, hvor der er økonomisk, social, miljømæssig og demografisk balance. Vi tror på demokrati og debat på tværs af landegrænser. Et EU og en verden med bæredygtige demokratier, formelt såvel som uformelt. Læs mere på nyteuropa.dk

I 2018 udbød Europa-Nævnet en million kroner til at styrke EU-debatten i Danmark, foranlediget af den danske regering, der igen var inspireret af en tale fra den franske præsident Emmanuel Macron fra september 2017.

Pengene blev udbudt til de fem landsdækkende EU-debatororganisationer: Demokrati i Europa Oplysningsforbundet (DEO), Den Danske Europabevægelse, *Europanu*, Fagbevægelsen mod Unionen (FMU) og Nyt Europa.

Der blev afholdt 79 borgerhøringer i 69 byer med over 3.300 deltagere fra vidt forskellige baggrunde og i alle aldre. Denne publikation samler op på debatten fra borgerhøringerne.